

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ УжНУ, ректор

_____ проф. Володимир СМОЛАНКА

_____ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС Магістр

за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

(освітня програма «Державна служба»)

(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр», освітнього ступеня

«магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією

з спеціальності 281 – Публічне

управління та адміністрування

проф. Стеллас АСЛАНОВ

доц. Євгеній ГАЙДАНКА

доц. Ольга СУРНІНА-ДАЛЕКОРЕЙ

Голова комісії

проф. Стеллас АСЛАНОВ

Ужгород – 2024

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для вступників на навчання для здобуття ОС Магістр
за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування
(освітня програма «Державна служба»)
(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр», освітнього ступеня
«магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки здобувачів ОС «Магістр» зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування.

Прийом абітурієнтів, які здобули ОС «Бакалавр» (ОКР «Спеціаліст», ОС «Магістр»), для здобуття ОС «Магістр» зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування проводиться за результатами фахового вступного випробування у формі тестів для вступників, які користуються спеціальні умови участі в конкурсному відборі на навчання для здобуття вищої освіти.

Метою вступного випробування є з'ясувати рівень теоретичних знань і практичних умінь та навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки здобувачів ОС «Магістр» зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування (освітня програма «Державна служба»).

Вимоги до підготовки абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки здобувачів ОС «Магістр» зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, абітурієнти повинні мати вищу освіту (ОС «Бакалавр», ОКР «Спеціаліст», ОС «Магістр») та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі державного управління. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма охоплює основну проблематику фахових навчальних дисциплін, які дозволяють перевірити і оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування магістерської програми зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування (освітня програма «Державна служба»).

2. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Основи держави і права.
2. Основи економіки.
3. Основи публічного управління та адміністрування.

3. ТЕМИ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Основи держави і права

Для успішного складання іспиту з «Основ держави і права» абітурієнт повинен на високому рівні знати:

1. *Основи держави.* Поняття, структура і соціальне призначення юридичної науки. Держава і право як об'єкт і предмет вивчення юридичною наукою. Історія виникнення і основні етапи розвитку загальної теорії держави і права.

Предмет, зміст і структура загальної теорії держави і права. Співвідношення і взаємозв'язки загальної теорії держави і права з філософією, соціологією, історією та основними галузевими юридичними науками. Основні завдання і функції загальної теорії держави і права.

Загальні передумови виникнення держави. Поділ суспільної праці та його вплив на формування держави. Цивілізаційний та формаційний підхід у типології держави. Основні теорії або концепції про походження держави, їх переваги і недоліки: теологічна теорія, договірна, патріархальна, патримоніальна, теорія завоювання (насильства), марксистська, органічна, космічна та інші.

Основні закономірності і особливості виникнення держав у сучасну епоху: України, країн Центральної та Східної Європи та ін.

Ознаки держави: територія, суверенітет, апарат публічної влади, правова система, право на збір податків, державна мова, державна символіка, зовнішні зв'язки, апарат примусу, фінансова система та грошова одиниця. Сутність та призначення держави в суспільстві. Держава в політичній системі суспільства.

Співвідношення державної та політичної влади. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства. Складові громадянського суспільства.

Основні підходи до визначення поняття держави. Основні ознаки держави як соціально-політичного явища: наявність особливої державної публічної влади; державний суверенітет; територіальна ознака держави; система права і законодавства держави; фінансово-грошова система держави, бюджетна, податкова, банківська, інвестиційна тощо; державна ідеологія, державна мова, державні символи та інші факультативні ознаки держави.

Поняття та загальна характеристика елементів форми держави. Форма державного правління. Президентська, парламентська, напівпрезидентська республіки. Форма державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація. Централізовані та децентралізовані держави. Форма політичного режиму. Авторитарний, тоталітарний, демократичний режими.

Складові елементи механізму держави. Рівні механізму держави. Апарат держави його структура. Види органів держави. Принцип розподілу державної влади. Місцеве самоврядування. Співвідношення органів держави та місцевого самоврядування. Основні ознаки правової держави.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Президент України – глава держави. Органи виконавчої влади України: Кабінет

Міністрів України, міністерства, центральні і місцеві органи виконавчої влади. Суди загальної юрисдикції в Україні. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Прокуратура України. Місцеве самоврядування в Україні. Співвідношення органів держави і місцевого самоврядування. Проблема удосконалення механізму української держави.

Поняття громадянського суспільства, його ознаки, структура. Співвідношення держави і громадянського суспільства: їх дуалізм.

Права людини як юридична основа громадянського суспільства. Класифікація прав людини. Покоління прав людини. Співвідношення особи, держави і суспільства. Правовий статус особи і громадянина. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.

Ідеї правової держави та історія їх розвитку. Основні ознаки або принципи правової держави. Сутність правової держави. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства. Проблеми формування правової держави в Україні.

Поняття і соціальна цінність демократії. Суть і основне призначення демократії. Форми і види демократії: безпосередні і представницькі форми демократії. Демократія як міра свободи і відповідальності. Демократичні форми і методи управління державою і суспільством. Основні тенденції розвитку демократії в Україні та інших країнах.

Концепції держави, що базуються на ліберальному підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція "держави-нічного сторожа").

Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція держави "загального благоденства", концепція соціалістичної держави, концепція соціальної держави).

Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади (концепція плюралістичної демократії).

Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави). Авторитарні (тоталітарні) концепції держави.

Філософія держави. Теорії про суть, цілі і завдання, засоби і методи діяльності, шляхи і перспективи подальшого розвитку держави.

2. *Основи права.* Основні причини і умови виникнення різноманітних підходів до розуміння права і його суті. Основні теорії (концепції) права: теологічна теорія права, природна теорія права; історична школа права; вузько нормативна або юридично-позитивістська концепція права; соціологічні теорії права; психологічна теорія права; марксистська теорія права; інтегративний підхід. Вчення окремих філософів і юристів про суть і визначення права. Праворозуміння у вітчизняній юриспруденції. Три основних форми буття (існування) права: система писаного абстрактного права (нормативно-правові акти), система суспільної та індивідуальної правосвідомості і система конкретних правовідносин тощо.

Поняття форми і джерела права. Загальна характеристика основних історичних форм права: 1) правовий звичай; 2) правовий (судовий і

адміністративний) прецедент; 3) нормативно-правовий акт (закон і підзаконний нормативний акт); 4) нормативно-правовий договір; 5) форми релігійного права; 6) форми міжнародного права; 7) локальні і індивідуально-правові акти.

Особливості форм права в Україні та перспективи їх розвитку. Поняття, суть, види і загальна характеристика законів. Поняття, суть і види підзаконних нормативних актів. Конституційна юрисдикція і конституційність законів. Юридична сила форм права. Правовий звичай і нормативний договір у правовій системі України. Місце і роль міжнародного права в правовій системі України.

Поняття, види та ознаки соціальних норм. Поняття, ознаки та місце норм права в системі соціальних норм. Класифікація норм права. Поняття та види спеціалізованих норм права. Структура норм права. Співвідношення норм права та статті нормативно-правового акта.

Поняття та елементи структури системи права. Загальна характеристика галузей права. Предмет і метод правового регулювання як підстави розподілу права на галузі, підгалузі та інститути права. Поняття системи законодавства та її структури. Систематизація нормативно-правових актів. Співвідношення системи права та системи законодавства.

Ознаки правотворення. Етапи правотворення. Правотворчість як етап правотворення. Стадії, ознаки, принципи, функції правотворчості. Законодавчий процес в сучасній Україні. Реалізація і застосування норм права. Реалізація норм права: її поняття, основні ознаки та форми. Застосування норм права. Види актів застосування норм права. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права. Субсидіарне застосування норм права. Юридичні колізії. Види колізій в законодавстві.

Поняття тлумачення правових норм. Види тлумачення правових норм. Офіційне тлумачення. Нормативне тлумачення. Казуальне тлумачення. Неофіційне тлумачення. Доктринальне тлумачення. Тлумачення за обсягом. Способи тлумачення правових норм. Граматичний, логічний, систематичний, історичний, функціональний спосіб тлумачення правових норм.

Поняття та ознаки правових відносин. Склад (елементи) правових відносин. Класифікація правових відносин. Поняття і види правових відносин. Поняття та структура правосуб'єктності. Держава як суб'єкт правових відносин. Поняття і види об'єктів правових відносин. Зміст правових відносин (фактичний, юридичний). Поняття та види юридичних фактів.

Поняття та ознаки правової поведінки. Правомірна поведінка, правопорушення, зловживання правом, об'єктивно-протиправна поведінка. Ознаки правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Правопорушення: поняття та ознаки. Склад правопорушення. Види правопорушень. Злочин та проступок. Види проступків.

Поняття юридичної відповідальності. Ознаки юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Принцип законності, принцип справедливості, принцип гуманізму, принцип неприпустимості аналогії закону і аналогії права, принцип невідворотності, принцип індивідуалізації покарання, принцип обґрунтованості. Загальні принципи правосуддя: змагальності процесу, право на захист особи,

презумпція невинуватості. Класифікація юридичної відповідальності за галузевою ознакою та характером санкцій.

Поняття законності. Зміст законності. Принципи та гарантії законності. Принципи та структура правопорядку.

Поняття, суть, основні ознаки правової системи держави. Поняття типу і виду правової системи держави. Вчення про типологію права. Основні критерії поділу правових систем країн за типологією держав світу: за соціально-економічною формацією, за різновидами державно-правових цивілізацій, за типами і видами релігій.

Основні типи правових систем за типами держав і соціально економічної формації: патріархальний тип права (докласовий); рабовласницький, феодалський, капіталістичний або буржуазний, соціалістичний (пролетарське і загальнонародне) тип, постсоціалістичний тип, перехідний тип права тощо.

Основні типи правових систем за основними джерелами і формами права: романо-германська правова система (правова сім'я); англо-американська правова система; змішані типи правових систем; система мусульманського права; система канонічного права; релігійно-традиційна правова система; далекосхідні правові системи: індуська правова система, китайська, японська правові системи тощо.

Правовідносини як одна із конкретних форм існування (буття) права. Поняття, основні ознаки і визначення правовідносин. Місце і роль у правовій системі держави. Співвідношення системи права і правовідносин, правовідносин і правосвідомості. Види правовідносин за галузями права і законодавства, за змістом, за суб'єктами, за об'єктами, за формами права тощо.

Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст. Поняття суб'єктів правовідносин і їх види: громадяни, іноземці, юридичні особи, держави. Юридичні і соціальні властивості особи, які необхідні для вступу у правовідносини. Поняття правосуб'єктності: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність громадян, юридичних осіб, держави тощо. Правосуб'єктність держави і державної влади. Поняття, основні ознаки і види юридичних осіб.

Об'єкти правовідносин: поняття, види і загальна характеристика. Фактичний і юридичний зміст правовідносин: законні або договірні права, свободи і обов'язки учасників правовідносин.

Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин: договори, угоди, контракти, правопорушення та інші юридичні факти. Поняття, особливості і види юридичних фактів у різних галузях права і законодавства.

Орієнтовний перелік питань

1. Юридична наука: поняття, структура і місце в системі гуманітарних наук.
2. Держава і право як об'єкт вивчення юридичною наукою та іншими гуманітарними науками.
3. Загальна теорія держави і права як наука та її предмет. Різні доктринальні підходи до предмету загальної теорії держави і права.

4. Співвідношення загальної теорії держави і права з іншими юридичними науками.
5. Основні завдання і функції загальної теорії держави і права як науки.
6. Методологія пізнання державно-правових явищ: поняття основні ознаки, структура, призначення.
7. Світоглядні методи пізнання державно-правових явищ (діалектичний, метафізичний, герменевтичний).
8. Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ (аналіз і синтез, форма і зміст, системний підхід, історичний метод, індукція, дедукція, метод моделювання, тощо).
9. Спеціальні методи пізнання державно-правових явищ (формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод, тощо).
10. Характеристика соціальної влади і соціальних регуляторів в родовому суспільстві.
11. Основні причини і закономірності розпаду родового суспільства.
12. Характерні риси розпаду родового ладу у різних народів: греків, римлян, древніх германців, слов'ян (Київська Русь) та ін.
13. Основні теорії походження держави (теологічна, договірна, патріархальна, завоювання, марксистська, матеріалістична, патримоніальна, космічна та ін.).
14. Особливості виникнення сучасних держав.
15. Проблема визначення держави: основні підходи.
16. Публічна влада як основна ознака держави.
17. Територіальна ознака держави.
18. Соціальна ознака держави.
19. Суверенітет держави: Внутрішні і зовнішні сторони суверенітету, політичні, економічні і юридичні аспекти.
20. Додаткові ознаки держави: правова система, фінансово-грошова система, державна мова, державні символи.
21. Сутність держави і її соціальне призначення.
22. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний підходи до типології держав.
23. Поняття форми держави і її основні структурні елементи.
24. Поняття і види форм державного правління.
25. Поняття монархія і її види.
26. Республіка та її види. Характеристика республік: парламентська, президентська, змішана. Республіка Рад, народно-демократична республіка, тощо.
27. Поняття та особливості парламентської республіки.
28. Поняття та особливості президентської республіки.
29. Порівняльна характеристика парламентської та президентської республік.
30. Характеристика змішаної республіки: парламентсько-президентської та президентсько-парламентської.
31. Сучасний стан і перспективи розвитку форми державного правління в Україні.

32. Форма державного устрою. Унітарні держави: та їх види.
33. Поняття і види автономії.
34. Поняття, види та особливості федерації.
35. Конфедерація, імперія, унія, співдружність.
36. Сучасний стан і перспективи розвитку форми державного устрою в Україні.
37. Поняття і види державно-політичного режиму.
38. Демократичний державний режим, його види та особливості.
39. Антидемократичний державний режим. Види і загальна характеристика.
40. Авторитарний режим та його ознаки.
41. Поняття і суть тоталітарного режиму.
42. Сучасний стан і перспективи розвитку державного режиму в Україні.
43. Поняття, ознаки, зміст і значення функцій держави.
44. Співвідношення функцій держави із сутністю держави, соціальним призначенням держави, цілями і завданням держави.
45. Класифікація основних функцій держави.
46. Методи і форми здійснення функцій держави.
47. Внутрішні функції різних типів держав: порівняльно-історичний аналіз.
48. Зовнішні функції різних типів держав: порівняльно-історичний аналіз.
49. Внутрішні функції Української держави.
50. Зовнішні функції Української держави.
51. Співвідношення державної політики, завдань і функцій держави.
52. Сучасний стан і тенденції розвитку внутрішніх і зовнішніх функцій Української держави.
53. Апарат держави як основа механізму держави: поняття, ознаки, структура, призначення.
54. Органи державної влади: поняття, характерні ознаки, класифікація.
55. Система органів державної влади в Україні.
56. Президент України – глава держави.
57. Органи виконавчої влади в Україні.
58. Судова влада в Україні. Конституційний Суд України. Верховний суд України. Вищий господарський суд України.
59. Принцип побудови і діяльності апарату держави.
60. Принципи поділу державної влади, механізм стримувань і противаг.
61. Співвідношення принципів єдності і розподілу державної влади.
62. Проблеми вдосконалення механізму держави в Україні.
63. Місцеве самоврядування: поняття, ознаки, структура, призначення. Місцеве самоврядування в Україні.
64. Сучасні моделі місцевого самоврядування
65. Співвідношення органів державної влади і органів місцевого самоврядування.
66. Громадянське суспільство: поняття, ознаки і структура. Необхідність формування громадянського суспільства.
67. Правовий статус особи, людини і громадянина.
68. Права людини як правова основа громадянського суспільства.

69. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.
70. Юридичні гарантії прав людини.
71. Еволюція ідеї правової держави.
72. Правова держава: поняття, суть і ознаки.
73. Принципи правової держави і їх реалізація в Конституції України.
74. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства.
75. Проблеми формування правової держави в Україні.
76. Концепції держави, що базуються на ліберальному і неоліберальному підході до визначення ролі держави у соціально-економічній сфері життя суспільства.
77. Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави у соціально-економічній сфері життя суспільства.
78. Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади.
79. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади.
80. Політична система суспільства: поняття, структура, ознаки, функції, призначення.
81. Основні суб'єкти політичної системи суспільства: державна влада, політичні партії, громадсько-політичні рухи та ін.
82. Роль і місце державної влади у політичній системі суспільства і держави.
83. Взаємовідносини держави і церкви у політичній системі суспільства: світські держави, теократичні держави, клерикальні держави.
84. Система правоохоронних органів в Україні.
85. Соціальне регулювання в родовому (первіснообщинному) суспільстві.
86. Економічні, соціальні, психологічні та інші передумови виникнення права.
87. Характерні особливості права, які відрізняють його від засобів соціального регулювання додержавного суспільства.
88. Співвідношення держави і права.
89. Норми права і норми моралі: співвідношення.
90. Право і звичай: лінії взаємозв'язку. Правовий звичай в сучасних правових системах.
91. Місце і роль права в системі соціального регулювання суспільних відносин.
92. Поняття і основні риси правового регулювання суспільних відносин.
93. Механізм правового регулювання: поняття, елементи, їх характеристика
94. Умови ефективності правового регулювання.
95. Нормативний підхід до визначення права.
96. Соціологічний підхід до визначення права.
97. Доктрина природного права.
98. Соціальне значення визначення поняття права в сучасних умовах.
99. Об'єктивна необхідність права і його взаємозв'язок з державою, політикою і економікою.
100. Соціальна цінність права в сучасному суспільстві.
101. Суть і функції права.

102. Поняття і класифікація принципів права.
103. Принцип верховенства права та його закріплення в Конституції України.
104. Верховенство права і закону: поняття, співвідношення і шляхи забезпечення в Україні.
105. Поняття форми і джерела права.
106. Види і загальна характеристика форм права.
107. Правовий звичай як джерело права: поняття та особливості.
108. Нормативний договір як джерело права: поняття та особливості.
109. Джерела права в сучасній Україні і їх характеристика.
110. Система нормативно-правових актів України.
111. Конституція України 1996 р.: основні риси і місце в системі нормативно-правових актів України.
112. Поняття і місце закону в системі нормативно-правових актів України.
113. Правотворчість: поняття та види.
114. Законотворчість: поняття, основні риси і стадії.
115. Види правових норм.
116. Структура правових норм.
117. Диспозиція правової норми: поняття і види.
118. Санкція правової норми: поняття і види.
119. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акту.
120. Правова система: поняття, структура, співвідношення з іншими правовими явищами.
121. Романо-германська правова сім'я.
122. Місце соціальної правової системи України серед правових систем сучасності.
123. Поняття, основні риси і структура системи права.
124. Класифікація права на галузі права і правові інститути.
125. Основні галузі права і їх коротка характеристика.
126. Поняття законодавства і його співвідношення з системою права.
127. Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст.
128. Поняття юридичної особи і її правосуб'єктність.
129. Суб'єкти правовідносин. Поняття правосуб'єктності: правоздатність і дієздатність.
130. Законотворчість: поняття, основні риси і стадії.
131. Поняття, структура і функції суспільної правосвідомості.

Основи економіки

Поняття економіки та економічної науки. Продуктивні сили і виробничі відносини. Економічна суть основних засобів. Амортизація основних засобів.

Суть виробництва. Виробничі ресурси. Фактори виробництва. Економічна суть нематеріальних активів, їх оцінка. Капітал та робоча сила як основні фактори виробництва. Поняття і економічний зміст оборотних засобів, їх структура.

Економічні потреби та екологічні інтереси як рушійні сили соціально-економічного розвитку. Кругообіг оборотних засобів. Показники ефективності їх використання.

Натуральне і товарне виробництво. Товар і його фактори (властивості). Суть трудових ресурсів, їх значення в сучасній економіці. Суть грошей, їх функції. Закон обігу грошей. Система підготовки та перепідготовки кадрів.

Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Поняття ринку, його характерні риси, основні принципи функціонування та етапи розвитку. Функції ринку. Переваги та недоліки ринкового механізму. Сучасні теорії ринку.

Структура, види та сегментація ринків. Критерії класифікації ринків.

Ринки факторів виробництва. Тіньовий ринок. Становлення ринкових відносин в Україні. Інфраструктура ринку: зміст та структура. Біржа як елемент ринкової інфраструктури, її види та функції. Банки та небанківські інституції.

Валютна біржа. Формування інфраструктури ринку в Україні.

Роль кваліфікованих кадрів в переході до інноваційної моделі розвитку економіки країни. Інфраструктура ринку. Поняття та значення продуктивності праці, фактори та резерви її підвищення. Конкуренція її суть, форми, методи, наслідки. Вплив конкуренції на економіку. Заробітна плата: суть, форми.

Номінальна та реальна заробітна плата. Монополії: суть, причини виникнення, форми, наслідки. Вплив конкуренції на економіку.

Організація заробітної плати. Тарифна система, її елементи. Посадові оклади. Суб'єкти ринкової економіки: домашні господарства, підприємства, держава. Форми і системи оплати праці. Власність: економічний зміст, види і форми власності, форми господарювання. Склад і структура фонду заробітної плати. Земля як економічна категорія і фактор виробництва. Земельна рента.

Ринок землі. Проблема забезпечення трудовими ресурсами в Україні. Структура працездатного населення.

Форми господарювання у сільському господарстві. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.

Пенсійна реформа в Україні. Макроекономічні показники і методи розрахунку. Номінальний і реальний ВВП. Поняття собівартості продукції. Склад і структура собівартості, шляхи її зниження. Суть виробництва. Виробничі ресурси. Фактори виробництва.

Поняття ціни. Шляхи формування ринкових цін. Фактор конкуренції у ціноутворенні. Сутність циклічного розвитку. Економічний цикл та його фази.

Антициклічна політика держави. Поняття прибутку і рентабельності.

Фактори впливу на прибуток та рентабельність.

Фінансова система держави. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит та державний борг. Суть інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація та структура інвестицій. Податки: суть, види, функції. Податкова система України.

Джерела фінансування капітальних вкладень.

Банки і банківська система. Суть функції та форми кредиту. Види цінних паперів та їх характеристика. Ринок праці і проблеми зайнятості.

Економічний прогрес: основні критерії і рушійні сили. Проблема бідності в ринковій економіці. Система соціального захисту населення. Економічний

прогрес: основні критерії і рушійні сили. Суть, причини, форми, показники інфляції. Проблеми економічного зростання в Україні.

Економічні та соціальні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави. Особливості циклічного розвитку в економіці України.

Державне регулювання економічних процесів. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Кейнсіанська і неокласична моделі регулювання економіки. Економічні функції держави. Місце і роль держави в командній економіці. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці.

Система цілей державного макроекономічного регулювання. Форми, методи та інструменти регулювання економіки. Правові, економічні та адміністративні методи. Прямі та непрямі методи. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Державний сектор та державне підприємництво як спосіб реалізації економічних функцій держави.

Кредитна система. Основні форми кредиту в сучасній ринковій економіці.

Правові, економічні та адміністративні методи регулювання економіки.

Безробіття: суть, причини, види, рівень. Суть підприємництва та умови його здійснення. Соціальна політика держави. Показники рівня життя. Споживчий кошик. Державне регулювання підприємництва.

Економічні функції держави. Суб'єкти і об'єкти державного регулювання економіки. Суть підприємництва, його види, об'єднання підприємництва.

Роздержавлення і приватизація: необхідність, суть. Особливості приватизації в Україні.

Господарське товариство, їх види та умови функціонування. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва. Світове господарство та місце України в світовій економіці. Сутність, етапи становлення та основні риси світового господарства. Сучасна структура світового господарства. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Транснаціональні корпорації і розвиток міжнародних виробничих зв'язків. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

Світова торгівля: сутність та структура. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство. Сучасна глобалізація світогосподарських зв'язків і виникнення загально-цивілізаційних проблем людства. Природа і види глобальних проблем сучасності та їх класифікація.

Орієнтовний перелік питань

1. Що таке економіка і економічна система, її складові?
2. Наведіть основні моделі організації економіки. Яка модель характерна для сучасної України?
3. Назвіть основні фактори виробництва і охарактеризуйте їх.
4. Що таке продуктивні сили, їх склад і що вони виражають?
5. Що таке виробничі відносини, їх склад і що вони виражають?

6. Що таке продуктивність праці, що вона виражає?
7. В чому полягає зв'язок між продуктивними силами і виробничими відносинами?
8. Що таке економічні категорії і економічні закони. Охарактеризуйте систему економічних законів.
9. Що таке суспільне виробництво та його структура.
10. Що таке суспільний продукт і які його основні форми. Необхідний і додатковий продукт.
11. Економічний зміст власності. Типи, види і форми власності в Україні.
12. Що таке натуральне виробництво? Дайте його характеристику.
13. Що таке товарне виробництво? Які основні риси характеризують товарне виробництво?
14. Що таке товар, його споживча вартість?
15. Мінова вартість і вартість товару. Як вимірюється величина вартості товару?
16. В чому полягає сутність грошей? Грошова форма вираження вартості.
17. Які функції виконують гроші? Наведіть їх характеристику.
18. Що таке грошова система, які типи грошових систем ви знаєте?
19. Що таке «золотий стандарт» і його різновиди? Як визначається цінність сучасних грошей?
20. Що таке ринок? Суб'єкти і об'єкти ринкових відносин.
21. Які види ринків ви можете назвати? Функції, які виконує ринок.
22. Що таке інфраструктура ринку? Складові інфраструктури ринку.
23. Що таке інфляція? Які типи і види інфляції можна виділити?
24. Назвіть основні фактори інфляції і поясніть механізм їх дії.
25. Назвіть найбільш відомі моделі ринкової економіки, дайте їх характеристику. Яку з моделей доцільно запропонувати для економіки України?
26. В чому полягає сутність закону попиту і пропозиції? Зв'язок попиту, пропозиції та ринкової ціни.
27. Що таке конкуренція, позитивні та негативні її наслідки? Типи конкурентної поведінки.
28. Що таке монополія? Види і форми монополій. Олігополія.
29. Назвіть основні критерії монополізму. Які антимонопольні заходи існують у світовій практиці та їх застосування в Україні.
30. Що таке додаткова вартість, норма і маса додаткової вартості?
31. Що таке робоча сила? Як робоча сила стає товаром? Вартість і споживча вартість робочої сили.
32. Що таке прибуток? Зв'язок між додатковою вартістю і прибутком.
33. Які фактори впливають на прибуток та норму прибутку? Прокоментуйте основні підходи до з'ясування суті прибутку.
34. Що таке підприємництво? Суб'єкти підприємницької діяльності. Назвіть основні форми підприємництва.
35. Що таке підприємство? Які види підприємств ви можете назвати, їх характеристика?

36. Економічна сутність капіталу. Постійний і змінний капітал.
37. Оборот капіталу та його стадії : основний і оборотний капітал.
38. Які ви знаєте методи визначення часу обороту капіталу? Фактори, що впливають на швидкість обороту капіталу.
39. Що таке собівартість продукції? Види та структура собівартості.
40. Як ви розумієте такі поняття як «валовий продукт», «виручка», «валовий дохід», «чистий дохід», «валовий прибуток», «чистий прибуток».
41. Як ви розумієте поділ витрат на постійні і змінні, явні і неявні?
42. В чому полягає сутність земельної ренти, принципи її виникнення та види? Диференціальна рента. Абсолютна та монопольна рента. Ціна землі.
43. Що таке ВВП і які методи його виміру? Чим відрізняється ВВП від ВНП?
44. Назвіть і охарактеризуйте види відтворення суспільного продукту. Найбільш відомі моделі економічної рівноваги (Ф. Кене, К. Маркс, Л. Вальраса, Дж. Кейнса).
45. Що ви розумієте під національним доходом? Які фактори впливають на величину національного доходу?
46. В чому полягає розподіл і перерозподіл національного доходу?
47. Охарактеризуйте механізм перерозподілу національного доходу.
48. У чому полягає призначення фонду споживання? Доходи населення, їх типи, форми і матеріальна основа. Місце заробітної плати у доходах населення.
49. Які функції виконують суспільні фонди споживання, їх види?
50. Що таке рівень життя і як він вимірюється? Прожитковий мінімум і мінімальний споживчий бюджет.
51. Як відбувається нагромадження національного доходу? В яких формах це відбувається?
52. Що ви розумієте під ефективністю капіталовкладень, як вона визначається? Що таке норма нагромадження?
53. В чому полягає суть проблеми зайнятості населення. Ринок робочої сили та його суб'єкти. Ціна робочої сили.
54. Як ви розумієте причину безробіття? Основні типи і форми безробіття, його вимір.
55. Що розуміється під ринковим регулюванням економіки, його позитивні та негативні сторони?

Основи публічного управління та адміністрування

Конституція України про шляхи і засоби демократизації суспільства. Конституційна реформа. Цілі, методи і засоби в політиці. Взаємодія політики з іншими сферами суспільного життя. Поняття і сутність демократії, її головні ознаки і принципи. Політична еліта в структурі влади. Сутність політичного лідерства. Політичні лідери в політичному житті сучасної України.

Політична система і політичне життя суспільства. Поняття, структура і

функції політичної системи. Особливості сучасної політичної системи України. Поняття суверенної демократичної держави. Національна держава і громадянське суспільство. Поняття і функції політичних партій. Партійні системи та їх типологія. Сучасні виборчі системи та їх ознаки. Політична стабільність і конфлікти.

Поняття державного управління. Зміст державного управління. Об'єктивна необхідність та завдання державного управління економікою. Основні категорії державного управління. Сучасні принципи державного управління в Україні. Функції державного управління і їх класифікація. Основні напрямки здійснення соціального захисту населення.

Виконавча влада: поняття, функції, види діяльності. Відносини між виконавчою, представницькою та судовою гілками влади в Україні. Кабінет Міністрів України в системі виконавчої влади. Органи виконавчої влади (поняття, ознаки, система). Конституційні засади державної влади в Україні.

Державна служба в Україні: поняття та принципи функціонування. Правовий статус державних службовців. Дисциплінарна та персональна відповідальність державних службовців. Система правових актів про державну службу на сучасному етапі.

Орієнтовний перелік питань

1. Україна – суверенна і незалежна держава: реалізація конституційного положення в сучасних умовах.
2. Сутність і основні ознаки держави.
3. Історія Конституції України.
4. Поділ державної влади на законодавчу, виконавчу та судову.
5. Форми державного устрою: види, основні ознаки.
6. Зовнішньополітична діяльність України: основні шляхи та напрями.
7. Державні символи України.
8. Сутність і реалізація прав людини і громадянина в Україні.
9. Форми безпосередньої демократії за Конституцією України.
10. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади: організація роботи, структура комітетів та їх повноваження.
11. Повноваження Верховної Ради України.
12. Повноваження Президента України.
13. Система і структура органів виконавчої влади.
14. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади.
15. Повноваження Кабінету Міністрів України.
16. Місцеві державні адміністрації – органи виконавчої влади в областях і районах.
17. Структура і зміст державної влади в Україні.
18. Політико-правові особливості формування регіональної влади в Україні.
19. Політико-правові засади етнопонаціональної політики в Україні.
20. Система адміністративно-територіального устрою України: реальність і необхідність реформування.

21. Сутність та поняття місцевого самоврядування в Україні.
22. Компетенція органів місцевого самоврядування в Україні.
23. Органи самоорганізації населення: сутність та основні завдання.
24. Децентралізація в Україні: мета, завдання та сучасний стан.
25. Публічність органів державної влади та місцевого самоврядування.
26. Історичні етапи українського державотворення.
27. Основні етапи формування виборчої системи в Україні.
28. Основні етапи становлення держави та державності в сучасній Україні.
29. Національна ідея: поняття та сутність.
30. Державна служба України як професійна діяльність з підготовки пропозицій до державної політики та реалізації державної політики.
31. Державна служба України як професійна діяльність з реалізації завдань і функцій держави.
32. Реформування державної служби в Україні: основні напрями та шляхи реалізації.
33. Реалізація принципів державної служби.
34. Правовий та соціальний статус державної службовця.
35. Європеїзація публічного управління в Україні.
36. Авторитет державного службовця: професійно-етичні складові.
37. Основні етичні вимоги до представників державної влади.
38. Протидія корупції як державно-управлінська проблема.
39. Громадянське суспільство: поняття, формування та розвиток.
40. Основні шляхи демократизації українського суспільства.
41. Громадські організації у розбудові громадянського суспільства в Україні.
42. Правові засади розвитку громадянського суспільства в Україні.
43. Еліта та її роль у реформуванні українського суспільства.
44. Парламентські політичні партії у громадянському суспільстві.
45. Участь громадян в управлінні справами держави.
46. Доступ до публічної інформації як складова демократичного державного управління.
47. Політичний процес в Україні: сутність, основні характеристики та напрями розвитку.
48. Національні інтереси українського суспільства: актуальність, сутність і проблеми формування.
49. Основні глобальні проблеми сучасності.
50. Сутність та вплив глобалізації на розвиток України.
51. Державна політика європейської інтеграції України.
52. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом: сучасний стан та перспективи.
53. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
54. Державне управління в умовах глобалізації.
55. Політична система: сутність, структура, функції та напрями реформування в Україні.
56. Особливості розвитку політичного процесу в контексті адміністративного реформування в Україні.

57. Багатопартійна система та шляхи її розвитку в Україні.
58. Національна безпека України: сутність, складові та шляхи забезпечення.
59. Зовнішні та внутрішні фактори, що породжують загрози національній безпеці України.
60. Державна політика: система та структура.
61. Механізми формування та реалізації державної політики.
62. Державна економічна політика: сутність, основні напрями її реформування.
63. Державна соціальна політика: сутність, основні напрями її реформування.
64. Державна культурна політика: сутність, основні напрями та шляхи реалізації.
65. Економічна система України та її структурні елементи.
66. Місцеве самоврядування та сталий розвиток громад.
67. Пріоритетні напрями реформування економіки України в контексті глобалізаційних процесів.
68. Роль держави у контексті завдань економічної політики.
69. Загальна характеристика економіки України та напрями формування її конкурентоздатності.
70. Пріоритетні напрями та завдання реформування освіти в Україні.
71. Державна інформаційна політика України: напрями, проблеми та пріоритети.
72. Засоби масової інформації у сучасних публічно-управлінських відносинах.
73. Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, мотивація запровадження та функціонування.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Максимальна оцінка за відповідь тестові завдання складає 200 балів. Кожен вступник отримує 25 тестових питань, відповідь на які передбачає вибір одного або кількох із варіантів, запропонованих у тесті.

Розроблені критерії дають можливість:

- адекватно оцінити виконання студентами питань усного (письмового) випробування;
- виявити якісний рівень засвоєння теоретичних знань і сформованості вмінь, передбачених програмою;
- зробити відповідний загальний висновок про рівень сформованості у майбутніх фахівців професійної компетентності, про їхню готовність творчо здійснювати фахову діяльність.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основи держави і права

1. Адміністративне право України : навчальний посібник / За заг. ред. Т. О. Коломоець, Г. Ю. Гулевської. Київ : Істина, 2007. 453 с.

2. Бабкіна О. В., Колинка К. Г. Теорія держави і права у схемах і визначеннях : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2004. 144 с.
3. Ведерніков Ю. А., Грегул В. С. Теорія держави і права : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
4. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навчальний посібник. Київ, 2003. 240 с.
5. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 320 с.
6. Загальна теорія держави і права : підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2002. 432 с.
7. Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. Загальна теорія держави і права. Львів : Новий світ, 2003. 581 с.
8. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права. К. : Кондор, 2006, 477 с.
9. Комзюк А. Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України : навчальний посібник. Київ : Прецедент, 2007. 531 с.
10. Конституційне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Харків : Право, 2008. 416 с.
11. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. Київ : Юридична думка, 2008. 252 с.
12. Конституція України. Київ, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Котюк В. О. Основи держави і права. Навчальний посібник. 3-тє вид., доп. і перероб. Київ : Атіка, 2001. 432 с.
14. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Опорні конспекти : навчальний посібник Київ, 2003. 352 с.
15. Кузьминець О. В. Історія держави і права України : навчальний посібник. Київ, 2003. 241 с.
16. Мірошніченко М. І., Мірошніченко В. І. Історія вчень про державу і право. Київ : Атіка, 2004. 423 с.
17. Олійник А. Теорія держави і права : навчальний посібник Київ : Юрінком-Інтер, 2001. 561 с.
18. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків, 2001. 534 с.
19. Теорія держави і права / За ред. В. В. Копейчикова. Київ, 2002. 456 с.
20. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Юрінком-Інтер, 2006. 654 с.
21. Федоренко Г. О. Теорія держави і права: навчальний посібник Київ : Вид-во КНЕУ, 2006. 232 с.

Основи економіки

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник: У 2 кн. Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. 4-те вид. вип. і допов. Київ : Знання, 2006. 723 с.

2. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 263 с.
3. Башнянін Г. І., Лазур П. Ю., Медведєв В. С. Політична економія : підручник. Київ : Ніка-Центр Ельга, 2000. 527 с.
4. Вступ до економічної теорії : навчальний посібник / За ред. проф. З. Ватаманюка. Львів: Інтелект-Захід, 2010. 161 с.
5. Гальчинський А., Єщенко П. Економічна теорія : підручник. Київ : Вища школа, 2007. 273 с.
6. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії : навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. 481 с.
7. Євдокименко В. К., Яскал І. В. Особливості регіонального регулювання економічної інтеграції : монографія. Чернівці : Прут, 2011. 256 с.
8. Єщенко П. С, Палкін Ю. І. Сучасна економіка : навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2005. 325 с.
9. Заблоцький Б. Ф., Покошко М. В. Економіка України. Львів: Новий світ–2000, 2009. 360 с.
10. Історія економічних учень : підручник : у 2 ч. / За ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2006. 1157 с.
11. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : навчальний посібник. Львів: Новий світ–2000, 2006. 432 с.
12. Косік А. Ф. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 416 с.
13. Крупка М. І., Островерх П. І., Реверчук С. К. Основи економічної теорії : підручник. Київ : Атіка, 2001. 489 с.
14. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу : підручник. Київ: Вікар, 2006. 495 с.
15. Мельник Л. Ю., Корецький М. Х. Основи економічної теорії навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2005. 526 с.
16. Нарижна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах : навчальний посібник для самостійної роботи студентів. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 160 с.
17. Національна економіка : навчальний посібник / за ред. В. М. Тарасевича. Київ: Центр, 2009. 280 с.
18. Павленко І. М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
19. Сгеблій Г. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник. Київ: Фірма «УНКОС», Центр навчальної літератури, 2007. 221 с.

Основи публічного управління та адміністрування

1. Бабінова О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. Київ : Фенікс, 2011. 268 с.
2. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні : навчальний посібник. Ч. 2. Науково-прикладні аспекти. Київ: ВПЦ АМ.У, 2010. 296 с.
3. Вакуленко В. М., Мамонова В. В., Шаров Ю. П. Стратегічне планування

- на місцевому та регіональному рівнях : навчальний посібник. Ужгород : Патент, 2004. 198 с.
4. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. 396 с.
 5. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
 6. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія, Львів: 2018. 232 с.
 7. Державна політика в соціогуманітарній сфері : підручник. Київ: НАДУ, 2010. 284 с.
 8. Державне управління: основи теорії, історія і практика : навчальний посібник / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Іжа, Г. І. Арабаджи. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. 393 с.; 2009. 847 с.
 9. Державне управління: словник-довідник / уклад. В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар та ін.; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. Київ: НАДУ, 2002. 282 с. 23
 10. Ефективність державного управління. Київ: Вид-во «К.І.С.», 2002. 420 с.
 11. Малиновський В. Я. Державне управління : навчальний посібник. 3-тє вид., переробл. та допов. Київ: Атіка, 2009. 608 с.
 12. Міненко М. А. Публічне управління: теорія та методологія: монографія. Київ: Київ, 2014. 404 с.
 13. Нагорна І. В. Державне управління в країнах-членах ЄС : навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2009. 192 с.
 14. Сидорчук Л. А. Місцеве самоврядування у сфері забезпечення правопорядку: (національний та міжнародний досвід) : монографія. Київ, 2009. 219 с.
 15. Сучасні аспекти професіоналізації державної служби в Україні : монографія / За заг. ред. М. М. Іжі. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. 220 с.
 16. Череп А. В., Сучков А. В. Стратегічне планування і управління : навчальний посібник. Київ: Кондор, 2011. 333 с.